

ADMONITIO

IN PROSPERI PRO AUGUSTINO RESPONSIONES AD CAPITULA GALLORUM.

Doctrinam quam S. Augustinus contra Pelagianos, inimicos gratiæ Christi, per annos viginti et amplius, solo vere apostolico accensus, nec ab apostolicæ Pauli doctrinæ principiis vel transversum unguem (ut aiunt) declinando, defenderat, quam sedis apostolicæ pontifices, tamquam apostolicam et catholicam, sua auctoritate roboraverant, Galli quidam presbyteri, nec tam eximii S. Prosperi versibus convicti, sed propriis præjudiciis plus æquo servientes, partim ex ignorantia, partim ex ingenii sui confidentia majore, reprobare non sunt veriti. Unde ut tam sublimis doctrinæ præconem cum doctrina in odium plurium adducerent, in mentem ipsis venit loca quædam, e scriptis maxime paulo ante mortem ab eo in lucem emissis, mala arte ex operum contextu evellere, et sub verbis ad invidiam ei comparandam compositis in indiculum redacta, passim apud indoctam plebem disseminare. Quorum iniquis conatibus oblectari satagens strenuus sancti doctoris discipulus et assertor, quæ illi ex perverso intellectu damnabant, rectam explicationem et Augustini libris omnino conformem, sufficiens defendere non distulit: hoc intendens, ut simplicium fides salva maneret contra subreptiones iniqua loquentium, et tota eximit in Ecclesia magistri auctoritas debita veneratione non fraudaretur; sicque (Deo operante) et infesti illi Augustinianorum operum censores ad saniolem mentem reversi, in nullo amplius a tramite rectæ et salubris doctrinæ deviant.

Qui fuerint illi designare aut non potuit aut noluit: cum illi forte nomina sua prodere erubescerent, magis quam perversos sensus evulgare. Erant certe ex Massiliensibus, Cassiani discipulis forte aut sectatoribus, qui talis viri gloriam ultra modum æmulabantur, qui ægre ferebant non probari Prospero sui magistri ingenio confictum systema. Cui quidem ut obsequium aliquod pro viribus præstarent, Augustinum ipsum rati sunt impeti a se debere, et ab adepta auctoritate fideque esse submovendum. Quod non multo post sancti Augustini obitum, id est, anno circiter 431, contigisse facile crediderimus.

Objectionibus ergo quindæcin doctrinam Augustini traducere molientes, septem priores contra prædestinationem gratuitam hominum quorundam præ aliis dirigunt; octavam de voluntate Dei erga salutem hominum; nonam circa extensionem redemptionis Christi; decimam de dispensatione Evangelii; undecimam et duodecimam, quod Deus auctor esse peccatorum diceretur; decimam tertiam de fine creationis hominum; decimam quartam, quod incredulitas Deo ascribatur; decimam quintam, de præscientiæ cum prædestinatione confusione. Singulis S. Prosper quantum satis est respondens, totidem sententiis postea subjectis, sensus suos in ante dictis fusius expressos sub simplici expositione oculis legentium subjicit: ut inde manifestum fiat omnibus, ea quæ de supra scriptis capitulis intelligebat, nulla eum circumloquendi arte præterere, sed absolute ac libere et prava respuere, et consensum probabilibus non negare, ut ait in fine operis.

S. PROSPERI

AQUITANI

PRO AUGUSTINO RESPONSIONES

AD CAPITULA OBJECTIONUM GALLORUM CALUMNIANTIIUM *.

Præfatio.

203 Doctrinam, quam sanctæ memoriæ Augustinus episcopus contra Pelagianos inimicos gratiæ Christi, et liberi arbitrii ^b decomptores, per multos annos apostolice asseruit, litterisque mandavit, quibusdam visum est, ^c aut non intelligendo, aut intelligi eam nolendo, reprehendere: et hoc quasi compendium cognitionis his qui iudicio eorum ducebantur, afferre; ut quæ in libris prædicti viri damnabilia se reperisse jactabant, brevium capitulorum

A indiculis ^d publicarent: talique commento ^e et detestationem ejus quem impeterent, obtinerent; et ab his quæ infamassent, curam exterriti lectoris **204** averterent. Ne ergo hanc persuasionem temere quis recipiat, et talem putet sensum scriptis catholici inesse doctoris, qualem eum qui frustra calumniantur ^f ostendant; singulis capitulis quæ ^g damnationis titulo prænotarunt, brevi et absoluta professione respondeo: in nullo recedens a tra-

* Titulus istius libri in ms. Joliensi talis est: *Incipit liber Responzionum Prosperi contra capitula Gallorum, quæ contra libros beati Augustini opposuerunt de Prædestinatione.*

^b Ita editiones omnes. Quæ vox *decomptores* significare videtur eos quibus est responsurus totos esse ut liberum arbitrium ornent et prædicent ultra quam debeant. Vetus codex Remigianus a prima manu habuit *deceptores*, a secunda vero *defensores*. Quod ultimum legitimus in mss. Regio et Joliensi, et in capite librorum de Vocatione gentium infra.

^c Sola edit. Colon., aut intelligendo; et statim mss. Reg. et Jol., aut eam intelligere nolendo. Jul. alias, aut etiam.

^d Colon. cum hac recent., prædicarent.

^e Ms. Reg., et detestatione ejus quam impeterent, detinerent. Ms. Jol. habet etiam *detinerent*. Reliqua ut in textu.

^f Mss. Reg. et Jol., ostendunt.

^g Ita codex Remigianus. Mss. Reg. et Jol., quæ damnationis capitulo. Editi, quæ rationis titulo.

mite earum definitionum quæ in sancti viri disputationibus continentur : ut facile vel tenuis diligentia advertat inspector, quam injustis opprobriis catholici prædicatoris memoria carpatur; et in quod

A peccatum cadant qui, aliena instigatione commoti, scriptorem celeberrimi nominis ^a promptius habeant culpæ quam nosse.

^a Ms. Reg., *potius habent culpæ. Jol., promptius habent.*

PARS PRIMA.

SINGULIS OBJECTIONIBUS SINGULÆ RESPONSIONES.

CAPITULUM I.

OBJECTIO.

205 Quod ex prædestinatione Dei, velut fatali necessitate, homines ad peccata compulsus cogantur in mortem.

RESPONSIO.

Prædestinationem Dei nullus catholicus ^a Christianus negat : fatalem autem necessitatem multi etiam non Christiani refutant. Peccatum ergo ad mortem trahit; sed ad peccandum neminem Deus cogit. Nemini enim mandavit impie agere (Eccli. xv, 21); ^b et: *Odisti, Domine, omnes qui operantur iniquitatem; perdes eos qui loquuntur mendacium* (Psalm. v, 7). Proinde qui prædestinationis nomine fatum prædicat, tam non est probandus quam qui fati nomine veritatem prædestinationis infamat. Fati enim opinio vana est, et de falsitate concepta : prædestinationis autem fides multa sanctorum auctoritate Scripturarum ^c munita est, cui nullo modo fas est ea quæ ab hominibus male aguntur ascribi; qui ^d in proclivitate cadendi non ex conditione Dei, sed ex C primi patris prævaricatione venerunt. ^e De cujus pœna nemo liberatur, nisi per gratiam Domini nostri Jesu Christi, præparatam et prædestinatam **206** in æterno consilio Dei ante constitutionem mundi.

CAPITULUM II.

OBJECTIO.

Quod ab eis qui non sunt prædestinati ad vitam, non asferat percepta baptismi gratia originale peccatum.

RESPONSIO.

Omnis homo qui credens in Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, regeneratur in baptismo, ^f tam ^g propriis peccatis quæ mala voluntate et actione contraxit, quam ab originali quod a parentibus traxit,

^a Vox hæc *Christianus* additur ex mss. Reg. et Jol.; aberat ab editis. Sed correspondet ei, *multi etiam non Christiani*. Ms. Reg. legit, *etiam Christiani*, sed minus apposite, ut videtur.

^b Ms. Reg.: *Et odit Dominus omnes qui operantur iniquitatem, et perdet, etc.* Ms. Jol., *et odit Dominus omnes... et eos qui*, absque voce *perdet*. Editi omnes cum Remig., ut in textu.

^c Ms. Jol., *sulta*, absque est.

^d Ms. Reg. *in improbitatem cadendi*. Ms. Reg., *improbitate cadendi*.

^e Ms. Jol., *De hujus pœna*.

^f Ms. Reg. et Jol. ordine inverso legunt sic: *Tam ab originalibus quam a propriis peccatis quæ mala voluntate et actione contraxit absolvitur.*

^g Ms. Reg.: *Sed relapsurus... originale peccatum fuisse purgatur, etc.*

absolvitur. Sed ^s relapsus post baptismum ad infidelitatem et impios mores, qui negat originali peccato fuisse purgatum, tam falsa opinatur quam qui eundem asserit non æterna morte esse damnandum.

B Qui enim recedit a Christo, et ^h alienus a gratia finit hanc vitam, quid nisi in perditionem cadit? Sed non in id quod remissum est recedit, ⁱ nec in originali peccato damnabitur, qui tamen, propter postrema crimina, ea morte afficietur quæ ei propter illa quæ remissa sunt debebatur. Quod quia Dei præscientiam nec latuit, nec fefellit, sine dubio talem numquam elegit, numquam prædestinavit, et periturum numquam ^j ab æterna perditione discrevit.

CAPITULUM III.

OBJECTIO.

207 Quod ^k non prædestinati ad vitam, etiamsi fuerint in Christo per baptismum regenerati, et pie justeque vixerint, nihil eis prosit; sed tamdiu reserventur, donec ruant et pereant; nec ante eos ex hac vita, quam hoc eis contingat, auferri.

RESPONSIO.

A sanctitate ad immunditiam, a justitia ad iniquitatem, a fide ad impietatem plerosque ^l transire non dubium est: et ad tales prædestinationem filiorum Dei ^m et cohæredum Christi non pertinere certissimum est. ⁿ Quod ergo hujusmodi in hæc prolapsi mala sine correctione pœnitentiæ defecerunt, non ex eo necessitate pereundi habuerunt, ^o quia prædestinati non sunt: ^p sed ideo prædestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria prævaricatione præsciti sunt. Quod autem illos non eo tempore quo in fide recta et bonis moribus erant, ab hac vita Deus abstulit, ad occulta ejus judicia, quæ tamen numquam sunt injusta, referendum est. Quis enim nesciat intra unam conditionem mortalitatis humanæ, ab

D ^b In codice Remig. antiqua manu correctum, *alternatus*: quod etiam a prima manu scriptum habet ms. Jol.

ⁱ Ms. Reg.: *Nec jam originali peccato*. Paulo ante habet, *in id quod repromissum est recedit*. Sed vitiose, ut videtur.

^j Mss. Reg. et Jol., *ab æterna damnatione discrevit*. Reg., *discernit*.

^k Mss. Reg. et Jol., *quod non prædestinatis... nihil prosit*, sed et ms. Jol., *reservantur*.

^l Ms. Reg., *transferre*, forte, *transferri*.

^m Uterque mss. Reg. et Jol. addit particulam *et*.

ⁿ Ms. Jol., *Qui ergo*.

^o Mss. Reg. et Jol., *quod prædestinati*.

^p Hæc verba, *sed ideo prædestinati non sunt* absunt a ms. Reg.

unius horæ infantia, usque ^a ad annosissimam senectutem, exitus morientium, impari ætatis sine variari; neque cujusquam animam, vel citius vel tardius quam Deus voluerit, a corpore ^b quod vivificat abscedere? Si ergo aliquis in vitæ suæ longitudine deseruit Deum; bono, quod erat ex Deo, male usus est. Nam ^c longævitas non est nisi ex Deo. Et quod ex Deo est, non nisi bonum est: et quod bonum est, mali causa non est. Non itaque recte opinatur qui putat ^d prorogatore[m] vitæ, lapsuris auctorem esse peccati: cum utique non peccatum sit diu vivere, sed male vivere: quod etiam in paucorum annorum ætate fieri potest. Igitur sicut bona opera ad inspiratorem eorum Deum, ita mala ad eos sunt referenda qui peccant. Non enim relictus sunt a Deo, ut relinquerent Deum: sed reliquerunt, et relictus sunt, et ex bono in malum propria voluntate mutati sunt: **208** atque ab hoc licet fuerint renati, fuerint justificati, ab eo tamen qui illos tales præscivit non sunt prædestinati.

CAPITULUM IV.

OBJECTIO.

Quod non omnes ^e homines vocentur ad gratiam.

RESPONSIO.

Non omnes vocari ad gratiam eos quibus ^f omnibus Evangelium prædicatur, non recte dicitur; etiamsi sint qui Evangelio non ^g obediunt: nisi ad eos respiciatur quibus nondum sacramentum crucis Christi et redemptio sanguinis ejus innotuit. ^h Quia etiamsi constaret quod jam in universis nationibus et omnibus finibus terræ totus mundus Evangelium recepisset (quod utique futurum verissime prænuntiatum est), non esset tamen dubium, a tempore resurrectionis Domini usque ad præsentem ætatem fuisse homines qui ab hac vita sine Evangelii cognitione ⁱ transierunt, ^j de quibus dici possit quod vocati non sint, quia nec spem vocationis audierint. Quod si quisquam hanc vocationis plenariam generalitatem ita semper asserit celebratam, ut ab ascensione Domini ^k in cælum ne unus quidem annus effluxerit intra quem non ad omnes prædicatio missa pervenerit; ^l videat quomodo tunc Asianos vocatos probet, quando apostoli, sicut scriptum est, vetiti sunt a Spiritu sancto loqui verbum ^m Dei in Asia (Act. xvi, 7); aut Bithynios, ad quos iidem apostoli tentabant

^a Mss. Reg. et Jol., ad annosissimam.

^b Mss. Reg. et Jol., quod vivificabat.

^c Ms. Reg., longævi ætas.

^d In ms. Remigiano, prorogatore[m].

^e In mss. Reg. et Jol. deest vox hæc, homines.

^f Mss. Reg. et Jol. carent voce omnibus.

^g Sic mss. Reg. et Jol. Cæteri, obaudiant.

^h Ms. Reg., Quibus etiamsi constaret.

ⁱ Ita mss. Reg. et Jol. Alii, transierunt.

^j Mss. Reg. et Jol., Ex quibus dici posset.

^k Mss. Reg. et Jol., In cælos.

^l Mss. Reg. et Jol., videat etiam quomodo.

^m Ms. Reg. non habet vocem hanc, Dei.

ⁿ Mss. Reg. et Jol., Spiritus sanctus.

^o Hæc vox regni aberat ab editis, nec habetur in mss. Reg. et Jol. Addita tamen est ab editor. Oper. S. Aug. ex ms. Remigiano, et juxta textum utrum-

ire, et non permisit eos ^p Spiritus Jesu. Videat etiam quomodo tueatur denuntiationem ipsius Veritatis, dicentis: *Prædicabitur hoc Evangelium ^q regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus, et tunc veniet finis (Matth. xxiv, 14)*. Nutat namque (quod ^r dici nefas est) fides verbi, si ante quadringentos annos Evangelio impletus est mundus, et adhuc Domini differtur adventus. Postremo ^s respiciantur etiam inter Christianos populos tot millia parvulorum, qui ab hac vita sine baptismo transierunt; ^t et aliquo modo probentur vocati, ^u quibus nec plantator prædicare, nec rigator potuit subvenire.

CAPITULUM V.

OBJECTIO

209 *Quod qui vocati sunt, non æqualiter sint vocati, sed alii ut crederent, alii ut non crederent.*

RESPONSIO.

Si vocatio in Evangelii tantum prædicatione intelligatur, non veraciter dicitur quod aliis atque aliis aliter atque aliter prædicatur, cum unus sit Deus, una fides, una regeneratio, una promissio. Si autem ^v ad effectum plantationis et rigationis ^w apicitur, aliud actum est cum eis quorum exteriores aures corporali voce pulsatae sunt; ^x aliud in eis quorum interiorum sensum Deus aperuit, et in quorum corde posuit fidei fundamentum ^y dilectionisque fervorem. Quosdam autem ideo vocatos dicere ut non crederent, nimis absurdum est: quasi vocatio eis causa infidelitatis extiterit, et prædicatio fidei fecerit infideles. Quamvis enim dispensatores verbi Dei quibusdam sint, sicut scriptum est, odor vitæ ad vitam, quibusdam autem, ^z odor mortis ad mortem (II Cor. ii, 16): Deo tamen bonus Christi sunt odor, qui prædicant Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, ipsis autem vocatis Judæis et Græcis, Christum Dei virtutem et Dei sapientiam. ^{aa} Quod ergo prædicatus Christus crucifixus Judæis erat scandalum, et gentibus stultitia, humanæ voluntatis faciebat aversio: ^{ab} quod vero ipsis vocatis Judæis et Græcis Christus erat Dei virtus et Dei sapientia, divinæ gratiæ præstabat operatio.

CAPITULUM VI.

OBJECTIO.

Quod liberum arbitrium in homine nihil sit: sed sive

D que Græcum et Latinum.

^p Ms. Jol., dictu nefas est.

^q Mss. Reg. et Jol., respiciat etiam.

^r Mss. Reg. et Jol., Tales quomodo probentur, etc.

^s Mss. uterque Reg. et Jol., quibus nec plantator potuit subvenire. Nec plura addunt, forte ex lapsu amanuensis.

^t Mss. Reg. et Jol., Si autem effectus.

^u Mss. Reg. et Jol., alii cum eis.

^v Ms. Jol., dilectionis fervorem.

^x Mss. Reg. et Jol. addunt hæc, odor vitæ ad vitam, quibusdam autem. Leguntur etiam ab antiqua manu adjecta in ms. Remigiano. Absunt vero ab editis omnibus.

^y Mss. Reg. et Jol., Quod autem.

^z Hæc verba., Quod vero, etc., exciderant a mss. Reg. et Jol.

ad bonum, sive ad malum, a prædestinatio Dei in A hominibus operetur.

RESPONSIO.

Liberum arbitrium nihil esse, vel non esse, perperam dicitur: sed ante illuminationem fidei in tenebris illud et in umbra mortis agere, non recte negatur. Quoniam priusquam a dominatione diaboli per Dei gratiam liberetur, in illo profundo jacet **210** in quod se sua libertate demersit. Amat ergo languores suos, et pro sanitate habet quod agrotare se nescit, donec prima hæc medela conferatur ægroti, ut incipiat nosse quod langueat, et possit ^b opem medici desiderare, qua surgat. Iustificatus itaque homo, id est, ex impio pius factus, nullo præcedente bono merito, accipit donum, ^c quo dono acquirat et meritum: ut quod in illo inchoatum est per gratiam **B** Christi, etiam per industriam liberi augeatur arbitrii; numquam remoto adiutorio Dei, sine quo nec proficere, nec permanere in bono quisquam potest. Prædestinationem autem Dei sive ad bonum, sive ad malum, in hominibus operari ^d ineptissime dicitur, ut ad utrumque homines quædam necessitas videatur impellere, cum in bonis voluntas sit intelligenda de gratia, ^e in malis autem voluntas intelligenda sine gratia.

CAPITULUM VII.

OBJECTIO.

Quod Deus quibusdam filiis suis, quos regeneravit in Christo, quibus fidem, spem, dilectionem dedit, ob hoc non det perseverantiam, quia non sunt a massa perditionis f præscientia Dei et prædestinatione discreti.

RESPONSIO.

Ex regeneratis in Christo Jæu, quosdam relicta fide et piis moribus, apostatare a Deo, et impiam vitam in sua aversione finire, multis (quod dolendum est) probatur exemplis. Sed ^e horum lapsum Deo ascribere, immodicæ pravitatis est: ^h quasi ideo ruina ipsorum impulsor atque auctor sit, quia illos vitiosæ propria ipsorum voluntate præcivit, et ob hoc a filiis perditionis nulla prædestinatione discreti. Nam quomodo eos haberet ⁱ præordinata in Christo electio, quos discedentes a Christo habitura erat justa damnatio. Cum autem dubium non sit

^a Ms. Jol., *prædestinatio in hominibus*. Ms. Reg., *prædestinatio in omnibus*; uterque absque hac voce *Dei*.

^b Ms. Regius solus, *opem medicinæ*.

^c Sic m-s. Remig., Reg. et Jol. At editi., *quo medio*.

^d Ms. Joliensis, *impiissime dicitur*.

^e In ms. Reg. solo hæc desiderantur, *in malis autem, etc.*, ex mera, ut videtur, omissione amanuensis.

^f Ms. Jol., *per scientiam Dei et per prædestinationem discreti*.

^g Ms. Reg. et Jol., *horum lapsus*.

^h Ms. Reg. et Jol., *quasi Deus*.

ⁱ Editi, *prædestinata in Christo electio; cum dubium non sit, omissis verbis, quos discedentes*. Locus redintegratur ex fide ms. Remigiani, ubi tamen codex ille caruit primum voce *justa*, quæ postea recognitionis antiqui stylo adjecta, restituta est opera virorum

donum Dei esse perseverantiam in bono usque ad finem, ^k quam istos, ex eo ipso quod non perseveraverunt, non habuisse manifestum est; non est calumniandum Deo, quare istis non dederit quod aliis dedit; sed confidendum est et misericorditer eum dedisse quod dedit, et juste non dedisse **211** quod non dedit: ne quemadmodum ex libero arbitrio oritur causa labendi, ita ex ipso ^l oriri videatur et standi; cum illud humano fiat opere, hoc divino impleatur ex munere.

CAPITULUM VIII.

OBJECTIO.

Quod non omnes homines velit Deus salvos fieri, sed certum numerum prædestinatorum.

RESPONSIO.

Si circa universitatem generis humani salvandam et in agnitionem veritatis vocandam, ita indifferens ^m per omnia sæcula asserenda est voluntas Dei, ut usquequaque ⁿ neminem hominum prætermisisse monstratur; impenetrabilis judiciorum Dei altitudo pulsatur. Quare enim in præteritis sæculis dimiserit Deus omnes gentes ingredi vias suas (Act. xiv, 2), quando Jacob elegit sibi Dominus (Psal. cxxxiv, 4); et non fecit taliter omni nationi, et judicia sua non manifestavit eis (Psal. cxlvii, 20) ? et cur qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei sit; et quorum aliquando non misertus est, nunc autem miscratur (Osee ii, 25; I Petr. ii, 10); ^o et ubi dictum est, Non plebs mea vos, ibi vocentur filii Dei vivi (Rom. ix, 26), et quare quod quærebat Israel non sit consecutus, electio autem consecuta est; cæteri vero excæcati sunt (Rom. xi, 7); impossibile est comprehendere, et periculosæ curiositatis est quærere: cum tamen, quod nulla sit apud Deum iniquitas (II Par. xix, 7), nemini liceat ignorare: nec alia gratia aut alia fide quemquam hominum, sive ante legem, si ve legis tempore justificatum esse credendum sit, quam hac eadem per quam Dominus noster Jesus Christus, secundum consilium voluntatis suæ, in fine sæculorum venit quærere et salvare quod perierat. Causæ vero operum et judiciorum Dei, qui ex toto ad humanas voluntates et actiones refert, quas tamen ^p in parvulorum adoptione aut abdicatione non invenit,

D doctissimorum ordinis S. Benedicti e congregatione S. Mauri in append. S. August. Asseritur etiam ex Ms. Joliensi, cui non deerat illa vox *justa*. Editio Coloniensis præter omissionem aliis editi. communem, habet *cui dubium non sit*.

^l Ms. Reg., *dono Dei esse perseverantiam in bono usque in finem*. Ms. Jol., *dono Dei perseverantiam esse in bono usque in finem*.

^k Ms. Reg. et Jol., *quam ipsos*.

^l Hæc vox, *oriri*, quæ exciderat ab editis, restituitur ex mss. Remig. et Jol., in quorum ultimo non legitur particula *et* ante vocem *standi*.

^m Ms. Reg. et Jol., *per omnia ista sæcula disponenda est*.

ⁿ Ms. Reg. et edit. Colon., *neminem hominem*.

^o Ms. Remig., *et hic ubi*. Ms. Jol., *et id ubi*.

^p Ms. Reg., *in parvulorum adoptionem aut abdicationem*.

et dispensationes Dei ex liberi arbitrii vult mutabilitate variari, proficitur sibi scrutabilia iudicia Dei et investigabiles vias ejus (Rom. xi, 33) : et quod doctor gentium Paulus non audebat attingere, hic se existimat reseratum **212** posse vulgare : quodque non minoris impietatis est, ipsam gratiam, qua salvamur, aut bonis meritis docet rependi, aut malis affirmat arceri. Remoto ergo obscurarum turbine quæstionum, ^b ad revelatæ nos gratiæ latitudinem conferamus ; dicamusque ^c cum Apostolo, ^d Quoniam Deus vult omnes homines salvos fieri, et in agnitionem veritatis venire (I Tim. ii, 4). Et iterum dicamus cum Apostolo, Qui est salvator omnium, maxime fidelium (I Tim. iv, 10). Et audiamus Dominum dicentem apostolis suis, Euntes ergo, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, docentes eos ^e servare omnia quæcumque mandavi vobis (Matth. xxviii, 19). Audiamus quoque ad Abraham promissionem Dei dicentis, In semine tuo benedicentur omnes tribus terræ (Genes. xii, 3) : et si Filii promissionis sumus, non hæsitemus diffidentia (Rom. iv, 20), sed cum patre nostro Abraham demus gloriam Deo, et plenissime credamus, quoniam ^f quod promissit, potens est et facere (Ibid., 21). Audiamus David prophetantem, Commemorabuntur et convertentur ad Dominum universi fines terræ, et adorabunt in conspectu ejus omnes patriæ gentium (Psal. xxi, 28). Et alibi, Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ. omnes gentes magnificabunt eum (Psal. lxxi, 17). Et alibi, Omnes gentes quascumque fecisti, venient et adorabunt coram te, Domine, et glorificabunt nomen tuum (Psal. lxxxv, 9). Quæ promissiones quia verissimæ sunt, nec possunt ex ulla parte ^g nutare, in his implentur qui salvi fiunt per universos fines terræ : quoniam ^h quod promissit Deus, potens est et facere (Rom. iv, 21). Hæc ergo est illa totius humani generis assumptio, hæc filiorum Dei adoptio, hæc gentium plenitudo, præscita et prædestinata in Christo ante mundi constitutionem. ⁱ Hæc est Jerusalem, quæ ab initio usque in finem lapidibus vivis et electis ædificatur (I Petr. ii, 5), ut civitas fundata in

^a Mss. Reg. et Jol., non audeat. Ms. Remig., non audeat.

^b Ms. Reg., ad revelationem nos gratiæ latitudine. Ms. Jol. habet etiam ad revelationem.

^c Mss. Reg. et Jol., cum Paulo. Idem exhibet etiam paulo infra ms. Reg. cum editi utrobique habeant cum Apostolo.

^d Editi, Quomodo Deus vult. Ms. Jol., Cum vult omnes. Emendatum in append. Oper. S. Aug. ex ms. Remigiano.

^e Addimus hic, servare omnia, quæ in Remigiano ms. addita a secunda manu notarunt S. Aug. editores : nosque in mss. Regio et Joliensi a prima manu scripta legimus. Aberant ab editis omnibus ; nec absunt a textu utroque Evangelii, Græco et Latino.

^f Ms. Reg., quod promissit Deus.

^g Mss. Reg. et Jol. et edit. Colon., nutari. Reliqui codices, nutare.

^h Edit. Op. S. Aug. omittit vocem Deus. Alæ nequaquam. Nec ms. Reg. aut ms. Jol. habent, quæ promissit Deus.

ⁱ Ms. Reg., Hæc Jerusalem..... ut ejus fundamenta : pro eo quod in aliis habetur, ut civitas fundata.

A ipso angulari lapide Christo Jean, in quo omnis ædificatio constructa (Ephes. ii, 20, 21), crescit in templum sanctum in Domino. De his lapidibus nihil ejicitur, nihil minuitur, nihil rapitur. Veritas enim dicit, Omne quod dat mihi Pater, ¹ venit ad me, et eum qui venit ad me, non ejiciam foras (Joan. vi, 37). Et iterum (Joan. x, 26), Non creditis, quia non estis ² de ovibus meis. Oves meæ vocem meam audiunt, et ego novi illas, et sequuntur me, et ego vitam æternam do illis, ¹ et non peribunt **213** in æternum, nec quisquam rapiet eas de manu mea. Omnium ergo hominum cura est Deo : et nemo est quem non aut Evangelica prædicatio, aut Legis testificatio, ³ aut ipsa etiam natura conveniat. Sed infidelitatem hominum ipsis ascribamus hominibus : fidem autem hominum donum Dei esse fateamur, sine cujus gratia nemo currit ad gratiam. ⁴ Et cum ducentis quatuordecim sacerdotibus, quorum constitutionem contra inimicos gratiæ Dei totus mundus amplexus est, veraci professione, quemadmodum ipsorum habet sermo, dicamus, ⁵ gratia Dei per Jesum Christum Dominum, non solum ad cognoscendam, verum etiam ad faciendam justitiam nos per actus singulos adjuvari : ita ut sine illa nihil veræ sanctæque pietatis ⁶ cogitare, dicere, agere valeamus. Neque hæc dona ita ex Deo esse ⁷ opinemur, ut quia ipse naturæ nostræ auctor est, per conditionem jam hæc contulisse videatur. Quia dedit quidem ab initio hanc homini facultatem ; sed omnes eam in illo amisimus, in quo omnes peccavimus. Unde alia creatione, alioque principio renovari egemus in Christo : in quo sumus nova creatura, novumque figmentum ; et per quem nobis, nullis bonis et multis malis meritis præcedentibus, donatur ut simus ex vasis iræ vasa misericordiæ.

CAPITULUM IX.

OBJECTIO.

Quod non pro totius mundi redemptione Salvator sit crucifixus.

RESPONSIO.

Nullus omnino est ex omnibus hominibus, cujus natura ¹ in Christo Domino nostro suscepta non

¹ Ms. Jol., venit ad me ; et paulo post, pro eo quod alii habent, et eum qui venit ad me, edit. S. Aug. et Colon., qui venerit ad me.

² Ms. Reg. et Jol., ex ovibus meis ; et paulo post Reg., vocem meam audient, et ego agnosco illas, et vitam æternam do eis. Ms. Jol. et ipse habet do eis ; reliqua ut in textu et editis.

³ Ms. Reg. caret his, et non peribunt in æternum, et habet rapit eas.

⁴ Mss. Reg. et Jol., aut ipsa etiam ratio naturæ.

⁵ Vide Aug. epist. 215, ex qua apparet tres, immo quatuor synodos in Africa fuisse celebratas.

⁶ Antehac editi sic habent, Gratiam Dei . . . nos per singulos actus adjuvare. Lectionem nostram probant tum editus Op. S. Aug. ad Remig. cod. exacta, tum ms. Jol., tum denique locus ipse ut præfertur lib. contra Collat. cap. 5, et alibi.

⁷ Sic in edit. Oper. S. Aug., et locus ipse alibi citatur. In editis vero nostris additur hic habere ; tum postea mss. Reg. et Jol. habere forte pro agere, dicere vel cogitare valeamus.

⁸ Mss. Reg. et Jol., opinamur.

⁹ Ms. Jol., In Domino nostro Jesu Christo.

fuerit : quamvis illo natus sit in similitudine carnis peccati (Rom. viii, 3), omnis autem homo nascatur in carne peccati. Deus ergo Dei Filius, mortalitatis humanæ particeps factus absque peccato, hoc peccatoribus et mortalibus contulit, ut qui natiuitatis ejus consortes fuissent, vinculum peccati et mortis evaderent. Sicut itaque non sufficit hominum renovationi, natum esse hominem 214^a Jesum Christum, nisi in ipso eodem, de quo ipse ortus est, Spiritu^b renascantur : sic non sufficit hominum redemptioni, crucifixum esse Dominum Christum, nisi commoriantur ei et consepeliantur in baptismo. Alioquin nato Salvatore in carne substantiæ nostræ, et crucifixo pro omnibus nobis, non fuerat necessarium ut renasceremur, et^c similitudini mortis ejus complantaremur (Rom. vi, 5). Sed cum sine hoc sacramento nemo hominum consequatur vitam æternam, non est salvatus^d cruce Christi, qui^e non est crucifixus in Christo. Non^f est autem crucifixus in Christo, qui non est membrum corporis Christi, nec est membrum corporis Christi, qui non per aquam et Spiritum sanctum induit Christum. Qui ideo in infirmitate nostra communionem subiit mortis, ut nos in virtute ejus haberemus consortium resurrectionis. Cum itaque rectissime dicatur Salvator pro totius mundi redemptione crucifixus, propter veram humanæ naturæ susceptionem, et propter communem in primo homine omnium perditionem : potest tamen dici pro his tantum crucifixus quibus mors ipsius profuit. Dicit enim Evangelista, *Quia Jesus moriturus erat pro gente, et non tantum pro gente, sed etiam ut filios Dei dispersos congregaret in unum* (Joan. xi, 51). In sua enim venit, et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri : qui non ex sanguinibus neque^g ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt (Joan. i, 14). Diversa ergo ab istis sors eorum est qui inter illos censentur de quibus dicitur : *Mundus eum non cognovit* (Joan. i, 10).^h Ut possit secundum hoc dici : Redemptor mundi dedit pro mundo sanguinem suum, et mundus redimi noluit ; quia lucem tenebræⁱ non receperunt (Ibid., 5) : et tenebræ receperunt, quibus dicit Apostolus, *Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino* (Ephes. v, 8).

Ms. Reg. et Jol. addunt hic, *Dominum*.

^b Ms. Reg. solus, *nisi ut renasceremur*.

^c Ita edit. August. Cæteri codices, *similitudine*.

^d Ms. Reg. et Jol., *per crucem Christi*.

^e Particulam, autem, addit ms. Jolien-sis.

^f Remigiani codicis auctoritate additum, *nec est membrum corporis Christi*.

^g Ms. Reg. solus, *ex voluptate carnis*.

^h In ms. Remig. Reg. et Jol. loco, *Mundus eum non cognovit* ; verba hæc leguntur, *Lux lucet in tenebris, et tenebræ eam non comprehenderunt*.

ⁱ Suspiciamus non incommode legi in edit. Colon., *Ut possit secundum hoc dici redemptor mundi dedit pro mundo sanguinem, etc.* : cui intellectui non nocet, si post hoc dici, notentur puncta duo.

^j Ms. Reg. et Jol., *tenebræ Judæi non receperunt*.

^k Locus hic alias mutilus restitutus fuerat in append. S. Augustini ex ms. Remigiano. Tam necessariæ restitutioni consentiunt mss. Regius et Jolien-sis,

A Ipse vero Dominus Jesus, qui dixit se venisse querere et salvare quod perierat : *Non veni, inquit, nisi ad oves quæ perierant domus Israel* (Matth. xv, 24).^l Sed quæ sint istæ oves domus Israel, apostolus Paulus exponit dicens : *Non enim omnes qui ex Israel, hi sunt Israelitæ, neque qui semen sunt Abraham, omnes filii, sed in Isaac vocabitur tibi semen : id est, non qui filii carnis, hi filii sunt Dei ; sed qui filii sunt promissionis* 215^a *æstimantur in semine* (Rom. ix, 6 et 7).^m In istis ergo sunt illi, de quibus dictum supra memoravimus : *Quia Jesus moriturus erat pro gente, et non tantum pro gente, sed etiam ut filios Dei dispersos congregaret in unum* (Joan. xi, 51). Quia non solum ex Judæis, sedⁿ etiam ex gentibus, per eum qui vocat quæ non sunt, tamquam quæ sunt (Rom. iv, 17), et B qui dispersos Israel congregat (Psal. cxlvi, 2), filii Dei, filii promissionis in unam Ecclesiam congregantur : ut impleatur quod promissum est Abraham, cui dictum est, quod in semine ejus^o benedicendæ essent omnes tribus terræ (Gen. xii, 3).

CAPITULUM X.

OBJECTIO.

Quod quibusdam Evangelii prædicatio a Domino subtrahatur, ne, percepta Evangelii prædicatione, sulventur.

RESPONSIO

Si probari potest, quod ex quo Evangelium prædicatur, nemo prorsus fuerit cui Christiana gratia annuntiata non fuerit ; non recte dicitur tacitum, quod ostenditur prædicatum. Si autem^p aliquo modo inveniuntur homines quibus Evangelium non fuerit prædicatum, non potest dici sine judicio Dei factum : quod nefas est ideo reprehendi, quia non potest comprehendi.

CAPITULUM XI.

OBJECTIO.

Quod per potentiam Deus homines^q ad peccata compellat.

RESPONSIO.

Nullus catholicorum dixit aut dicit, quod Deus homines pie recteque viventes, per potentiam in peccata compellat, et innocentiae humanæ potestas divina vim faciat, ut eam a proposito bonæ conversationis excutiat. Non sunt Dei opera ista, sed diaboli, cujus gaudium est ruina sanctorum : sed *allevat*

D postea a nobis consulti, et ambo eodem modo locum exhibentes quo in textu posuimus. In Edition. anterioribus aberant hæc, *Sed quæ sint istæ oves. . . . hi sunt Israelitæ*. In ms. Remig. paulo aliter locus legebatur : scilicet, *Paulus apostolus exponat dicens, Non omnes qui ex Israel, hi sunt Israel ; neque qui sunt semen Abraham. . . . Sed qui filii promissionis*.

^l Ms. Reg., *In istis ergo illud est, de quibus dictum supra commemoravimus*. Ms. Jol., *supra dictum esse memoravimus*.

^m Ms. Reg. et Jol., *Sed etiam ex gentibus vocantur, per eum. . . . in una Ecclesia congregantur*. Edit. Lov., Duac. et Colon., *congregentur*.

ⁿ Ms. Reg. et Jol., *benedicentur*.

^o Remigianus ms. ab antiqua manu correctus, præferebat, *aliquando* : idem habet ms. Reg. a prima manu.

^p Ms. Jol., *hominem ad peccata*. Sic et in Resp. paulo post. initium, ubi concinit ms. Reg.

Dominus omnes qui corruunt, et erigit omnes elisos A (Psal. CXLIV, 14): quibus dat penitentiam, ut respiciant a diaboli laqueis, a quo captivi a tenebantur ad ipsius voluntatem (II Tim. II, 25 et 26). Cum vero aliquos a Deo aut traditos desideris suis (Rom. I, 24), aut obduratos 216 legimus, aut relictos; magnis peccatis suis hoc ipsos meruisse profiteamur: quia talia eorum crimina processerunt, b ut ipsi sibi poena fieri debuerint, quæ eis etiam supplicium verteret in reatum. Atque ita nec de iudicio Dei querimus, c quo deserit meritos deserit: et misericordix eius gratias agimus, qua liberat non meritos liberari.

CAPITULUM XII.

OBJECTIO.

Quod quibusdam vocatis, et pie iusteque viventibus, B obedientia subtrahatur, ut obedire desistant.

RESPONSIO.

Si Deus hominem sibi obedientem a pietate deturbat, et d bene currentem cadere facit: ergo pro bonis mala retribuit, et injuste punit, quod ut fiat impellit. Quid tam perversum, quid tam insanum dici aut cogitari potest? Sed in talem sensum e trahuntur qui putant in omnibus hoc esse præscientiam Dei quod et voluntatem: cum voluntas ejus numquam velit nisi bona, præscientia autem et bona f noverit et mala: sed bona quæ aut ipse faciat, aut etiam ut nos faciamus, g impertit: mala autem quæ h omnino ipse non fecit, neque fieri suavit, aut impulit. Vires itaque obedientix non ideo cuiquam subtrahit, quia eum non prædestinavit; sed ideo eum non prædestinavit, i quia recessurum ab ipsa obedientia esse prævidit.

CAPITULUM XIII.

OBJECTIO.

Quod quidam homines non ad hos l a Deo creati sunt, ut vitam adipiscerentur æternam: sed ut habitum

a Mss. Reg. et Jol., captivi tenentur.

b Sic præferebat codex Remig. correctus: ita etiam Regius et Joliensis a prima manu. Editi omnes, ut ipsi sibi poenas debuerint, quæ eis etiam supplicium verterent in reatum. Reg. ms. in reatum, errore manifeste scribæ, pro, in reatum.

c Mss. Reg., qui ita deserit, etc. Ms. Jol., quia ita deserit.

d Ms. Jol., bene viventem.

e Ms. Jol., trahunt.

f Editi, et bona noscit. Ms. Jol., noverit, conformiter correctioni append. Aug. ex ms. Remig.

g Editi, imperat. Castigantur ad ms. Remig.

h Ms. Jol., Mala autem omnino ipse non faciat; et paulo post, suadet aut impellit.

i Editio Lugd. non habet, sed ideo eum non prædestinavit: quod textui addi debere ex conjectura pronuntiarant Lovanienses, et qui posteriores editiones curaverant, cum hac adjectione: Quod non improbabis, si conferas cum 2, 3 et 7 respons. supra. S. August. Oper. editores ex ms. Remigiano addiderunt textui, absque nota dubitationis. Horum correctio firmatur auctoritate ms. Joliensis, in quo legimus, etsi cum aliquantula differentia: Sed ideo non prædestinavit, quia recessurum a se ipsa inobedientia esse prævidit.

l In ms. Reg. deest. a Deo.

tantummodo sæculi præsentis ornarent, et ad utilitatem nascerentur aliorum.

RESPONSIO.

Universos homines non ignoramus a Deo singillatim k creari, et de hac universitate alios damnandos cum diabolo, alios regnatos esse cum Christo. Quod ergo etiam hi creantur qui æternæ vitæ participes non erunt, nulla est culpa Creatoris, 217 qui naturæ auctor est, non vitii quod natura contraxit. Ornari autem etiam talium conditione mundi hujus varietatem quis non intelligat, l qui videat studiis et operibus quorundam impiorum tot commoda vitæ præsentis instructa in inventione artium, in exstructione urbium, in constitutione legum, m in confederatione populorum? Quod si quæritur an de istis quos a vera religione impius error avertit aliqui boni profectibus sanctorum et incrementis Ecclesie Providentia divina contulerit; n inspicatur primum ipsa crux Christi, in qua o magno scelere Judæorum misericors voluntas Dei, ut pro redemptione nostra unicus Filius ejus occideretur, impleta est. Inspiciatur apostolorum gloriosa tolerantia, inter persequentium fremitus p unanimi voce ad Deum clamantium (Act. IV, 27): q Convenerunt enim vere in civitate ista, adversus sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodes et Pontius Pilatus, cum gentibus et populis Israel, ut facerent quæ manus tua et consilium prædestinavit fieri. Inspiciatur denique innumerabilem martyrum palmæ, quibus de crudelissima infidelium sævitia felix est collata victoria. Audiatur etiam Apostolus Ecclesiam Dei ad perseverantiam pietatis r instituens: In nullo, inquit (Philip. I, 28), terreamini ab adversariis, quæ est illis causa perditionis, vobis autem salutis, et hoc a Deo. Vobis enim donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini. s De illis quoque erroribus

k Ms. Jol., creatos.

l Ms. Regius, cum videat.

m Ms. Jol., in ordinatione populorum. Ms. Reg. in consideratione, forte pro confederatione.

n Mss. Reg. et Jol., aspiciatur primum.

o Ms. Regius, a magno scelere.

p Editi, hac animi. Melius ut in Jol., unanimi; aut ut in Remig., unaniami.

q Editi, Convenerunt ergo. Mss. Remig. et Jol. cum edit. August., Convenerunt enim, juxta textum sacrum Græcum et Latinum.

r Mss. Reg. et Jol., invitans; tum ms. Jol., in nullo autem.... donatum est a Christo. In ms. Reg. hæc desunt, In nullo usque ad, vobis autem, datum est a Christo non solum, etc.

s Ms. Joliensis sic habet hunc locum: Ne his quoque erroribus consulens nobis Dei pietas sentiat, quos Deus in Ecclesia pugnatos contra Ecclesiam permisit exurgere. Non utique creans eos, sed per ipsos diligentiam filiorum suorum inquisitione et custodia veritatis exercens, dicente Apostolo, Oportet hæreses esse et schismata, etc. Ms. Regius vero: quod Deus in Ecclesia impugnatos contra Ecclesiam permisit exurgere.... inquisitione et custodia veritatis exercens, dicente Apostolo, Oportet hæreses esse et schismata, etc.

bus consulens nobis Dei bonitas sentiatur, quos Deus in Ecclesia contra Ecclesiam permisit exurgere: non utique eos creans aut fovens; sed per ipsos diligentiam filiorum suorum ad inquisitionem et custodiam veritatis exercens: dicente Apostolo, *Oportet hæreses esse, ut probati manifesti fiant in vobis.* Quis autem respiciens ad tenebras impiorum, et ad illuminationem fidelium, non ad gratias agendas Deo ex ipsa fiat collatione ferventior, et ex ruina pereuntium discat in quæ mala per liberum arbitrium rueret, nisi ei per Dominum nostrum Jesum Christum Dei gratia subveniret.

218 CAPITULUM XIV.

OBJECTIO.

Quod qui Evangelicæ prædicationi non credunt, ex Dei prædestinatione non credant: et quod Deus ita definierit, ut quicumque non credunt, ex ipsius constitutione non credant.

RESPONSIO.

Infidelitas non credentium Evangelio, nequam ex Dei prædestinatione generatur. Bonorum enim Deus auctor est, non malorum. Prædestinatio igitur Dei semper in bono est, aut ad retributionem justitiæ, aut ad donationem pertinentem gratiæ. *Universæ enim viæ Domini misericordia et veritas (Psal. xxiv, 10).* Proinde infidelitas non credentium, non ad constitutionem Dei, sed ad præscientiam referenda est. Quæ non ideo necessitatem non credendi intulit, quia falli de ea quæ futura erat infidelitate non potuit. Fides autem et charitatis opera, atque in eis usque in finem perseverantia, quia homini per Dei gratiam conferantur, recte et

^a Ita mss. Reg. et Jol. At vero editi, *ad illuminationem filiorum.*

^b Editi, *in ruina.* Mss. Reg. et Jol., *ex ruina; tum liberum arbitrium veniret.*

^c Ms. Jol., *geritur.*

^d Editi, *et ista.* Mss. Remig. et Jol., *et ipsa.*

^e Hæc verba, *in Christo Jesu,* aberant ab editis:

ipsa, et quæ eis retribuenda sunt, prædestinata dicuntur, ex auctoritate Apostoli, qui ait (*Ephes. ii, 8*): *Gratia Dei salvi Dei facti estis per fidem: et hoc non ex vobis, sed Dei donum est: non ex operibus, ne forte quis extollatur. Ipsius enim sumus fumentum, creati in operibus bonis, in Christo Jesu, quæ præparavit Deus, ut in illis ambulemus.* Tam ergo in errore est qui infidelitatem impiorum ad Dei constitutionem refert, quam qui fidei justitiæque sanctorum, non Deum profitetur auctorem. Qui enim quod acceperat perdidit, non inde id recipit unde perdidit; sed ab illo recipit quod habeat, a quo quod amisit acceperat.

CAPITULUM XV.

OBJECTIO.

Quod idem sit præscientia quod prædestinatio.

RESPONSIO.

Qui præscientiam Dei in nullo ab ipsius prædestinatione discernit, quodtribuendum est Deo de bonis, hoc ei etiam de malis conatur ascribere. Sed cum bona ad largitorem **219** cooperatoremque eorum Deum, mala autem ad voluntariam rationalis creaturæ nequitiam referenda sint; dubium non est, sine ulla temporali differentia Deum et præscisse simul, et prædestinasse, quæ ipso erant auctore faciendæ, vel quæ malis meritis justo erant iudicio retribuendæ; præscisse autem tantummodo, non etiam prædestinasse, quæ non ex ipso erant causam operationis habitura. Potest itaque sine prædestinatione esse præscientia: prædestinatio autem sine præscientia esse non potest.

restituuntur auctoritate ms. Jollensis et textus sacri.

^f Ms. *ab illo illud recipit qui habet.*

^g Mss. Reg. et Jol., *cooperatoremque omnium, mala autem.*

^h Ms. Reg., *quæ in ipso erant auctore finiendæ.*

PARS SECUNDA.

DE SINGULIS CAPITULIS SINGULÆ SENTENTIÆ.

Quamvis ergo ad omnes objectiones seu querulæ imperitiæ, seu fallacis invidiæ, planissime ac plenissime, quantum Dominus dedit, existimem esse responsum, professionem tamen sensus nostri etiam in brevibus coarctemus; ut sub paucorum verborum simplicitate magis magisque appareat nos quod de supra scriptis capitulis intelligimus, nulla circumloquendi arte prætexere, sed absolute ac libere et prava respere, et consensum probabilibus non negare.

SENTENTIA SUPER CAPITULUM I.

Quisquis igitur ex prædestinatione Dei, velut

^a Ms. Jol., *de supra dictis.*

^b Mss. Reg. et Jol., *sed absolute adhibere.*

fatali necessitate homines in peccata compulsos cogi dicit in mortem, non est catholicus. Nullo enim modo prædestinatio Dei iniquos facit, neque cuiusquam omnino est causa peccati.

SENTENTIA SUPER II.

Item qui dicit quod ab his qui non sunt prædestinati ad vitam non auferat percepta baptismi gratia originale peccatum, non est catholicus. Sacramentum enim baptismatis, quo omnia prorsus peccata delentur, etiam in eis verum est qui non sunt in veritate mansuri, et ob hoc ad vitam veram non sunt prædestinati.

^c In hac sententia et sequentibus omnibus vox hæc item abest a ms. Regio.

SENTENTIA SUPER III.

Item qui dicit quod non prædestinati ad vitam, etiam si fuerint in Christo ^a per baptismum regenerati, et pie justeque vixerint, nihil eis prosit, sed tam diu reserventur, donec ruant; nec ante eos ex hac vita quam hoc eis contingat auferri, tamquam ad constitutionem Dei talium hominum ruina referenda sit; non est catholicus. Quia non ideo Deus tempus ætatis cuiquam prolongavit, ut **220** diu vivendo corrueret, et a fide recta in sua longævitate deficeret; cum inter beneficia Dei numeranda sit ipsa longævitas, qua homo melior debuit esse, non pejor.

SENTENTIA SUPER IV.

Item qui dicit quod non omnes vocentur ad gratiam, si de his loquitur quibus Christus annuntiatus non est, ^b non potest reprehendi. Quia scimus quidem in omnes fines terræ Evangelium destinatum, sed non putamus jam in omnibus terræ finibus prædicatum; nec possumus dicere quod ibi sit gratiæ vocatio, ubi matris Ecclesiæ adhuc nulla est regeneratio.

SENTENTIA SUPER V.

Item qui dicit quod qui vocati sunt, non æqualiter vocati sint, sed alii ut crederent, alii ut non crederent, quasi cuiquam vocatio causa fuerit non credendi; non recte dicit. Quamvis enim fides non sit nisi ex Dei dono et hominis voluntate; infidelitas tamen non est nisi ex sola hominis voluntate.

SENTENTIA SUPER VI.

Item qui dicit quod liberum arbitrium in homine nihil sit, sed sive ad bonum sive ad malum prædestinatio Dei in hominibus operetur; non est catholicus. Arbitrium enim hominis gratia Dei non abolet, sed adolet, et ab errore in viam revocat ac reducit: ut quod sua libertate erat pravum, Spiritu Dei agente sit rectum. ^c Prædestinatio quoque Dei semper in bono est, quæ peccatum, sola hominis voluntate commissum, aut remittendum novit cum laude misericordiæ, aut plectendum cum laude justitiæ.

SENTENTIA SUPER VII.

Item qui dicit quod Deus quibusdam filiis suis quos regeneravit in Christo, quibus fidem, spem, et dilectionem dedit, ob hoc non dederit perseverantiam, quia non sunt a massa perditionis præscientia Dei et prædestinatione discreti: si hoc vult firmare, quod Deus hujusmodi homines in bonis quæ donaverat noluerit permanere, et ipse eis causa aversionis exstiterit; contra justitiam Dei sentit. Quamvis enim omnipotentia Dei potuerit vires standi præbere lapsuris, gratia tamen ejus non prius eos deseruit quam ab eis desereretur. Et quia hoc ipsos voluntaria facturos defectione prævidit, ideo in prædestinationis electione illos non habuit.

^a Editi, *baptismate*. Mss. et Remig. cum edit. S. August., *per baptismum*.

^b Sic mss. Remig. et Jol. cum edit. August. Editi, *reprehendi non debet*.

^c Ms. Reg., *Prædestinatio quoque Dei . . . qui peccatum*.

A

SENTENTIA SUPER VIII.

Item qui dicit quod non omnes homines velit Deus salvos fieri, sed certum numerum **221** prædestinatorum, durius loquitur quam loquendum est de altitudine inscrutabilis gratiæ Dei: qui et omnes vult salvos fieri, atque in agnitionem veritatis venire (*1 Tim. II, 4*); ^d et voluntatis suæ propositum in eis implet quos præscitos prædestinavit, prædestinatos vocavit, vocatos justificavit, justificatos glorificavit: nihil amittens de plenitudine gentium, et de omni semine Israel, cui præparatum est in Christo regnum æternum ante constitutionem mundi. Ex toto enim mundo totus mundus eligitur, et ex omnibus hominibus omnes homines adoptantur. Nec potest ullo modo per infidelitatem atque inobedientiam multorum Dei promissio vacillare, dicentis ad Abraham (*Gen. XXII, 18*): *In semine tuo benedicentur omnes gentes. Quod autem promissit* ^e *Deus, potens est, et facere* (*Rom. IV, 21*); ut et qui salvantur, ^f ideo salvi sint, quia illos voluit Deus salvos fieri; et qui pereunt, ideo pereant, quia perire meruerunt.

SENTENTIA SUPER IX.

Item qui dicit quod non pro totius mundi redemptione Salvator sit crucifixus; non ad sacramenti virtutem, sed ad infidelium respicit partem; cum sanguis Domini nostri Jesu Christi pretium totius mundi sit, a quo pretio extranei sunt qui aut delectati captivitate redimi noluerunt, aut post redemptionem ad eandem sunt servitutem reversi. Non enim cecidit verbum Domini, neque evacuata est mundi redemptio. Quia etsi non cognovit mundus Deum in vasis iræ, cognovit tamen mundus Deum in vasis misericordiæ: quæ Deus, nullis eorum bonis meritis præcedentibus, eruit de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii dilectionis suæ.

SENTENTIA SUPER X.

Item qui dicit quod quibusdam Evangelii prædicatio a Domino subtrahatur, ne percepta Evangelii prædicatione salventur; potest objectionis invidiam declinare patrocinio ipsius Salvatoris, qui apud quosdam, quos ait fuisse credituros, si mirabilium ejus signa vidissent (*Matth. XI, 21*), noluit operari, et quibusdam populis vetuit apostolos evangelizare, et nunc aliquas adhuc gentes patitur extra gratiam suam degere; cum tamen constantissima fide perceptum habeamus in omnes mundi partes Ecclesiam dilatandam; nec ante esse hoc sæculum finiendum, quam in universos fines terræ Evangelium dirigatur, et omnis lingua confiteatur quoniam ^g *Dominus Jesus Christus in Gloria Dei Patris est* (*Philip. II, 11*).

SENTENTIA SUPER XI.

Item qui dicit quod per potentiam Deus homines in peccata compellat, merito reprehenditur. Nec

^d Ms. Reg., *sed voluntatis suæ propositum*.

^e In ms. Jol. abest hic vox, *Deus*.

^f Ms. Reg., *in Deo salvi sint, quia illos voluit Deus salvos facere*.

^g Editi, *quoniam Jesus Christus*. Ms. Jol., *Dominus Jesus Christus*, ut in Apostoli textu legitur.

enim Deus, qui justitiæ et bonitatis auctor est, et
cujus omnia statuta et mandata contra peccatum
sunt, quemquam ad peccandum cogere, et ab inno-
centia in facinora præcipitare credendus est. Si qui
autem tam profundæ impietatis sunt, ut extra re-
medium correctionis habeantur, non a Deo incre-
menta iniquitatis accipiunt, sed per semetipsos dete-
rioribus suis tradi, propter præcedentia peccata,
meruerunt, ut eis peccatum sit ipsa etiam pœna
peccati.

SENTENTIA SUPER XII.

222 Item qui dicit quod quibusdam vocatis, et pie
justeque viventibus, obedientia subtrahatur, ut obe-
dire desistant, male opinatur ^a de bonitate Dei atque
justitia, ut videatur ad impietatem plios cogere, et
innocentiam bonis adimere, cum ipse sit pietatis
atque innocentia ^b et largitor et custos. Qui ergo
Deo adhæret, Spiritu Dei agitur : qui autem a
Deo recedit, propria voluntate obedire disistit.

SENTENTIA SUPER XIII.

Item qui dicit quod quidam homines non ad hoc
a Deo creati sunt, ut vitam adipiscerentur æternam,
sed ut habitum tantummodo præsentis sæculi orna-
rent, et ad utilitatem nascerentur aliorum; melius
loqueretur dicens quod Deus, qui creator est om-
nium, non frustra etiam eos condidit ^c quos prævidit
vitæ æternæ participes non futuros : quia etiam in
malis hominibus bonum Dei opus est ipsa natura,
^d et laudabilis est in impiorum damnatione justitia.
Non potest autem merito reprehendi qui dicit quod
etiam talium conditione mundus ornatur; et quod
bi qui sibi sua iniquitate nocituri sunt, ad utilitatem

^a Ms. Reg., *De bonitate atque justitia Dei.*

^b In ms. Reg. non habetur particula *et*, nec in ms. Jol., quæ in editis legitur.

^c Ms. Reg., *quos prævidet.*

^d Ms. Reg. hæc verba præcedentibus jungit, et
laudabilis; et impiorum damnatio justa.

^e Sic mss. Remig. et Jol. cum edit. Duac. et Col-
lon. et recentioribus. Edit. Lugdun. antiquior et
Lovan., *ducens.*

A nascantur aliorum. Neque enim quamlibet innume-
rabilis multitudo impiorum indecora est mundo, aut
inutilis Dei regno, cum etiam per ipsorum veniat
propaginem regeneranda generatio, et in eis tole-
randis ac diligendis populus Dei fiat illustrior;
^e discens bonitatem et patientiam ab illo *qui pluit su-
per justos et injustos, et solem suum oriri facit super
bonos et malos (Matth. v, 45).*

SENTENTIA SUPER XIV.

Item qui dicit quod qui evangelicæ prædicationi
non credunt, ex Dei prædestinatione **223** non cre-
dant, et quod Deus ita definierit, ut quicumque non
credunt, ex ipsius constitutione non credant; non
est catholicus. Sicut enim fides, quæ per dilectio-
nem operatur, Dei donum est; ita infidelitas consti-
tutio Dei non est. Quia Deus pœnas criminum novit
ordinare, non crimina; ^f nec consequens est ut
quod non remiserit, ipse commiserit. Prædestinatus
itaque vivit ex fide sibi donata, non prædestinatus
perit in infidelitate voluntaria, non coacta.

SENTENTIA SUPER XV.

224 Item qui dicit quod idem sit præscientia
quod prædestinatio, in bonis sine dubio operibus
nostris duo ista permiscet. Quæ enim ex Dei mu-
nere habemus, ^g et quæ præscita dicuntur, non
possunt non esse prædestinata; et quæ prædesti-
nata appellantur, non possunt non esse præscita. In
malis autem operibus nostris, sola præscientia Dei
intelligenda est. Quia sicut præscivit et prædesti-
navit quæ ipse facit, et ut faceremus dedit; ita
præscivit tantum, non etiam prædestinavit, quæ
nec ipse fecit, nec ut faceremus exegit.

^f Ms. Reg., *non consequens est*, quibus addit, *ut
quod non ipse commiserit prædestinatus puniatur, qui
vivit ex fide sibi donata; et non prædestinatus justum
est ut pereat in infidelitate voluntaria, non coacta.* Ms.
Jol., *ut editi, nec consequens est.* Cætera ut in ms.
Reg. Ms. Remig., *ut editi, nec consequens, etc.*
Editi, *infidelitate*, absque *in*, quod mss. tres ad-
dunt.

^g Ms. Reg., *ex præscientia dicuntur.*

ADMONITIO

IN PROSPERI PRO AUGUSTINI DOCTRINA RESPONSIONES AD CAPITULA OBJECTIONUM VINCENTIANARUM.

Sæpe sæpius impletur in servis Christi quod ipse in Evangelio pronuntiavit : *Non est discipulus super ma-
gistrum (Matth. x, 24).* Cum igitur Galli reprehensores doctrinæ sancti Augustini, magni illius et incomparabilis
Ecclesiarum Dei magistri, in ipsum magna contentione insurrexissent, quo sanos ejus sensus ad insanos intell-
ctus apud imperitam plebeculam detorquerent; calumniisique eorum objectionibus responsiones rationabiles
objecisset sanctus Augustini discipulus et vindex Aquitanus noster; jam vero ipsum nominatim impetere, et in
impietatis, immo etiam in insanix famam deducere statuentes, novis confinxerunt objectiones tam Augustini præ-
nuntiatas quam sancti Prosperi ad priores eorum calumnias responsis, si ipsis fides haberetur, consecrarias :
quæ quidem magnam partem cum prioribus coincidunt, et quorum aliquas bis terque, sub verbis vix dissimilibus,
exaggerare non sunt veriti, numerum criminationum augere volentes, quia sensum variare non potuerant
(S. Prosp. Resp. ad 9 object.). Quarum consecutionum tanta per se primo aspectu patet absurditas, ut, eodem
Prospero teste, fraternæ charitatis obliti, existimationem ejus quoquo modo lædere studentes, suam se
evertere nocendi cupiditate non viderent (*Idem, in præfat.*).

Tam insanas criminationes, et tam prodigiosa blasphemiarum mendacia, quæ fidem omnem apud prudentes
quosque judices satis abrogarent, facile et sufficienter, sola unius subscriptione anathematis, falso, et ad excitan-
dam dumtaxat in se invidiam jactata probasset, nisi veritus esset, ne professionis sincerissimæ brevitate mali-
gnitas eorum suspectam esset habitura, et simpliciores plerosque, diabolici (ut ait) indiculi confictione turbatos,
instrai, malignantiumque adversariorum animos diffusiori responsione satius fuisset mitigari. Quod quidem san-

ctus Doctor noster, non ex proprio ingenio privataque auctoritate suscipere se protestatur (Resp. ad object. 5); sed ea confidentia scribit, ut sensum suum fidemque, quam contra Pelagianos defenderat hactenus, defendebatque quotiescumque se daret occasio, ex apostolicæ sedis auctoritate se præmoneat esse defensurum. Ex quibus verbis, nonnullis visum est, responsiones istas Cælestini papæ epistola pro Prospero et Hilario, et maxime pro asserenda S. Augustini doctrina, ad Galliarum episcopos directa, esse posteriores. Quæ tamen consecuto ab aliis viris eruditissimis infirma iudicatur. Quando quidem dum adhuc in vivis superstes esset Augustinus, et antequam scripsisset ad Gallos Cælestinus, sedis apostolicæ Romanæque Ecclesiæ sententiam in medium adduxit Prosperum, tum in epistola sua ad Rufinum (Cap. 3), tum in carmine de Ingratis (Cap. 2). Unde verisimile est quod si tanti ponderis testimonium, adeoque causæ suæ favens, quod ex illa epistola Cælestini duci potest, asserere voluisset, id certe apertius et validius præstiterisset. Hinc, quod quidam opinantur (Mang. t. II, p. 488, Nor. Hist. Pelag. l. II, c. 11) ex his quæ Prosper dicit hoc in opere de auctoritate sedis apostolicæ erui, Prospero a summo pontifice in mandatis datum ut gratiæ Christi doctrinam adversus Pelagianos defendendam susciperet; hoc certe tam invidiosæ rationibus quam eruditorum virorum quibus hæc placuit opinio auctoritati inniti optaremus. Cum ergo quo tempore objectiones istas posteriores Augustini simul et Prosperi adversarii in vulgus sparserint, non omnino constet apud eruditos, nec proinde quando his a Prospero nostro iterum fuerit responsum; probabile tantum iudicamus, illos homines paulo post lectam superiorum objectionum confutationem tumultuario stylo scriptas objectiones in vulgus quanto citius potuerunt sparsisse, quibus statim S. Prosper responsionibus quæ subiiciuntur satisfacere non distulit. Etsi non ignoremus has objectiones quibusdam eruditissimis videri prius a nobis editas tempore præcessisse, de quo iudicat lector. Nec mirum vero quod in subjecto opere paulo durius respondere agnoscat adversariis sanctus noster quam in priori responderat. Cum enim illi presbyteri, ut postea Cælestinus agnovit in epistola (Ad episc. Galliar. cap. 1), conviventibus etiam episcopis suis, dissensionem Ecclesiarum studentes, indisciplinatas quæstiones in medium vocarent, pertinaciterque dicerent Augustini discipulos prædicare adversantiam veritati, prioribus sancti Prosperi responsis surdi, longe pejora et rationi charitatique magis contraria fuerant commenta.

Quis vero sit ille Vincentius qui pessimæ causæ patronum se præstitit præ cæteris, apud eruditos non omnino constat. Erat tunc temporis in monasterio Lirinensi Vincentius, qui quodam libro contra omnes hæreses, cui Commonitorio titulum fecit, circa annum 434 scripto, deinceps celebris in Ecclesia effectus est. Hunc quidam scriptor (Vossius Hist. Pelag. lib. 1, c. 9) sparsarum in Prosperum calumniarum auctorem voluit, quia eundem sancti Augustini doctrinæ adversum fuisse contendit: in hanc opinionem ea ratione motus descendens, qua Vincentius epistola Cælestini papæ manifeste et voluntarie abusus iudicaretur. Huic opinioni accedunt etiam alii, qui Vincentium istum Semipelagianum dogmatis sectatoribus accensent (Nor. Hist. Pelag. l. II, c. 11; Antel. Op. Leon. p. 419). De hoc Gennadius in suo Illustrium virorum Catalogo sic loquitur (Cap. 64): Vincentius natione Gallus, apud monasterium in Lirinensi insula presbyter, vir in Scripturis sanctis doctus, et notitia ecclesiasticorum dogmatum sufficienter instructus, composuit ad evertenda hæreticorum collegia, nitido, et aperto sermone validissimam disputationem (Commonitorium adversum hæreses nuncupatur), quam abscondito nomine suo attulavit, Peregrini adversum hæreticos: cuius operis quia secundi libri maximam in schedulis partem, a quibusdam furatam, perdidit, recapitulato ejus paucis sermonibus sensu primo, compegit, et in unum librum edidit. Moritur Theodosio et Valentiniano regnantibus, id est anno 448, aut sequenti. Hunc multi sancti Prosperi responsionibus acquivisse, et Augustini doctrinam, quæ erat Ecclesiæ doctrina, amplectum fuisse hinc colligunt, quia sanctitatis fama ex tunc non exciderit.

Observat quoque auctor Dissertationis Criticæ de veris operibus SS. PP. Leonis Magni et Prosperi Aquitani, opus istud (Commonitorium scilicet), aureum licet, et numquam satis pro dignitate commendandum, eo tamen sine susceptum, ut Augustini doctrinam in suspicionem traheret, jam maxime penes eruditos invaluisse sibi per-suasum (Vossius Hist. Pelag., Hen. Noris. Hist. Pelag. l. II c. 11. Nat. Alexand. Hist. Eccl. t. X c. 3 art. 7 § 7). Quam sententiam ipse fusiis nova inductione firmat pag. 411 et 412. Quibus subjungit, quod licet ille Vincentius Commonitorii sui sententias ingeniosius quandoque in ipsam Augustini doctrinam, quam in hæreticorum artes atque versutias vibrasse videatur; quanto minus tamen in ipsam prævaluerunt, tanto efficaciora in alias sive exortus, sive exorturas in futurum hæreses aut sectas quaslibet, Altissimi prædicanda conversione, arma facta sunt; ut inter præcipua quæ adversus errores ac schismata penes Ecclesiam deposuerunt antiqui Patres documenta, nullum illa præ Commonitorio frequentius adhibuerit, quod semper experta sit eo validius impugnari rebelles, ac feliciter vinci.

Qui vero de Vincentii Lirinensis monachi, viri sanctitatis et eruditionis fama notissimi, doctrina meliora sentiunt, in hoc conveniunt, ut alium ejusdem nominis quærant cui ejusmodi objectiones assignent. Baronius cum aliis ejus sequacibus Vincentii alterius opus dici posse opinatur, de quo Gennadius in Catalogo, cap. 89: «Vincentius presbyter, et ipse natione Gallus, in divinis Scripturis exercitatus, linguam habens usu loquendi et majorum lectione politam, commentatus est in psalms; cujus operis legit aliqua sancto homini Dei Cannati me audiente; promittens simul, si Dominus vitam et vires daret, se in toto Psalterio, eodem studio laboraturum.» Nec aliquid obstat quin idem agnoscat esse Vincentius qui anno 439 interfuit concilio Rheimensi, Constantini seu Constantiani episcopi sorte Diensis nomine (Conc. tom. III, p. 1289; Gal. Christ. tom. II, p. 554). Etiam enim Gelasio (anno 496 demortuo) superstes fuerit Gennadius: nihilominus tamen coætaneus esse potuit homini anno 430 libros in lucem emittenti. Quæ opinio inde etiam vires accipit, quod illos maxime laudare assueverit Gennadius (Cap. 94 et c. 80), quos Augustino minime faventes noverat; Vincentium vero hunc impense laudaverit in supra citatis.